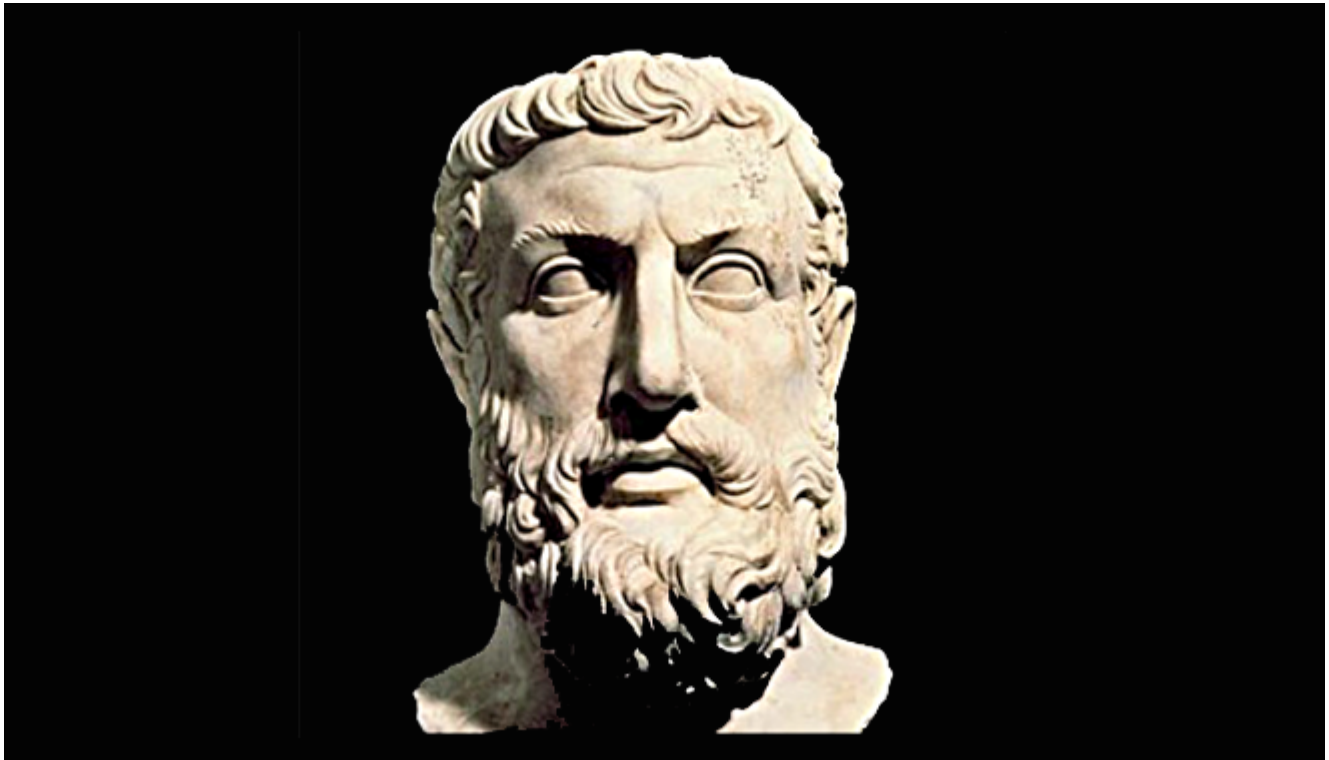


1 Μαρτίου 2017

Ο Παρμενίδης, το «ον» και το «μη ον» (Γεώργιος Πατιός, Δρ. Φιλοσοφίας)

/ [Πεμπουσσία](#)



Δυστυχώς ο περιορισμένος χρόνος που έχω δεν μου επιτρέπει να επιχειρήσω μία πλήρη και λεπτομερή αναφορά στα επιχειρήματα που ο Παρμενίδης χρησιμοποιεί για να αποδείξει πως μόνο το 'ον' υπάρχει και πως το 'μη ον' δεν είναι παρά μία ψευδαίσθηση. Αυτό που έχει σημασία για τις ανάγκες της ανάλυσής μου είναι πως ο Παρμενίδης επιχειρεί ένα λογικό αποκλεισμό του 'μη όντος'. Η λογική πιθανότητα ύπαρξης του 'μη όντος' είναι ανύπαρκτη γιατί οδηγεί σε 'παράλογα' συμπεράσματα.[11]

(Εδώ βέβαια, εξακολουθεί να είναι σημείο σκληρής και επίπονης ακαδημαϊκής έρευνας το αν ο διαχωρισμός που επιχειρεί ο Παρμενίδης είναι μόνο λογικός ή είναι και οντολογικός. Το μόνο σίγουρο πάντως είναι πως ο διαχωρισμός που κάνει σε 'ον' και 'μη ον' είναι οπωσδήποτε λογικός, αφορά δηλαδή τουλάχιστον τις λογικές συνέπειες παραδοχής της ύπαρξης ενός μη όντος. Όλα τα άλλα ακόμη είναι υπό συνεχή ακαδημαϊκή διερεύνηση.[12])

Υπάρχει μία ψυχολογική ανάγκη πίσω από τους ισχυρισμούς του Παρμενίδη: μπορούμε να έχουμε σαφείς ενδείξεις για την ύπαρξη και τις ιδιότητες αυτού που υπάρχει, δεν ισχύει το ίδιο για ό,τι δεν υπάρχει. Αυτή η ψυχολογική ανάγκη τρέπεται με τη σειρά της σε μία επιστημολογική ανάγκη: πρέπει, αυτό που μπορούμε να γνωρίσουμε, να υπάρχει, αλλιώς πως θα μπορούσαμε καν να ελπίσουμε πως θα το γνωρίσουμε επιστημολογικά;

Ο δρόμος όμως που επέλεξε ο Παρμενίδης παρουσιάζει δύο τεράστια προβλήματα. Το πρώτο αφορά τις επιστημολογικές συνέπειες των ισχυρισμών του: γνωρίζουμε πως υπάρχουν ψευδείς δηλώσεις περί των πραγμάτων. Εδώ μιλάμε για δηλώσεις που εν γνώσει μας είναι ψευδείς. Όταν γνωρίζουμε π.χ. πως αυτό που λέμε δεν ισχύει, αλλά, μολαταύτα, συνεχίζουμε να το υποστηρίζουμε. Οι σοφιστές, της περιόδου του Πλάτωνα, είχαν φτάσει στο σημείο να αμφισβητούν για το αν μπορούμε να ξεχωρίσουμε τι είναι ψέμα από το τι είναι αληθές, αλλά και για το αν μπορούμε καν να μιλήσουμε για το τι είναι αληθές.

Εάν δεχθούμε πως το 'μη ον' δεν είναι δυνατόν να υπάρχει, τότε πως θα καταφέρουμε να προχωρήσουμε σε σαφείς και ασφαλείς διακρίσεις περί αληθείας και περί ψεύδους; Ουσιαστικά, αν δεχθούμε *a priori* πως ό,τι υπάρχει είναι μόνο το 'ον', αφαιρούμε από τους εαυτούς μας τα κρίσιμα εκείνα επιστημολογικά και οντολογικά κριτήρια, τα οποία θα μας επέτρεπαν να διακρίνουμε το αληθινό από το ψευδές. Ακόμη κι αν ισχυρισθούμε πως το ψευδές είναι αυτό που ουσιαστικά δεν υπάρχει, όπως ακριβώς και το 'μη ον', προσβλέποντας σε μία οντολογική συνθήκη που θα μας επέτρεπε να 'σώσουμε τα φαινόμενα', στερούμαστε και πάλι τα αναγκαία όρια, τα επιστημολογικά κριτήρια, που θα μας οδηγούσαν σε ασφαλείς αποφάνσεις περί αληθούς και ψευδούς, περί όντος και μη όντος.

11 Εδώ μία αναλυτικότερη προσέγγιση στο θέμα: R.J. Ketchum, 'Parmenides on What There Is', *Canadian Journal of Philosophy*, τ. 20, No. 2 (June., 1990), σελ. 167-190.

12 Το προηγούμενο άρθρο του Ketchum μαζί με αυτό του Knight μπορούν να αναδείξουν τη συνεχιζόμενη ακαδημαϊκή διαμάχη σε αυτό το θέμα, κυρίως επειδή τα θέματα που θίγουν ακό μη δεν έχουν βρει οριστική και καταληκτική απάντηση: T.S. Knight, 'Parmenides and the Void', *Philosophy*

and Phenomenological Research, τ. 19, No. 4 (Jun., 1959), σελ. 524-528.

[συνεχίζεται]

Πηγή: Διεθνές Φιλοσοφικό Forum [«Ανάδρασις»](#), Γεώργιος Πατιός, Δρ. Φιλοσοφίας, «ΤΟ ΜΗΔΕΝ ΚΑΙ Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΚΕΨΗ - ΤΟ 'ΜΗ ΟΝ' ΚΑΙ Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΟΥ»

Διαβάστε το προηγούμενο μέρος του άρθρου [εδώ](#)